

INVESTIGATION OF ROAD TRANSPORTATION VIOLATIONS RELATED TO TRAFFIC SAFETY¹

Assoc. Prof. Daniel Lyubenov, PhD

Department of Transport,
“Angel Kanchev” University of Ruse
Tel.: (+359) 082 888 605
E-mail: dliubenov@uni-ruse.bg

Eng. Reneta Dimitrova, PhD Student

Department of Hydraulics and Environmental Engineering
“Angel Kanchev” University of Ruse
Phone: (+359) 082 888 236
E-mail: rddimitrova@uni-ruse.bg

Assist. Prof. Dzhemal Topchu, PhD

Department of Transport,
“Angel Kanchev” University of Ruse
Tel.: (+359) 082 888 605
E-mail: dtopchu@uni-ruse.bg

Abstract: In order to ensure high efficiency and safety of road traffic, coordinated cooperation of many public and state institutions is necessary. One of these institutions is the Executive Agency "Road Transport Administration". This agency carries out the administrative service and control of the domestic and international road transport of passengers and cargo carried out by Bulgarian and foreign carriers on the territory of the Republic of Bulgaria. This work presents the results of the research of the control activity of the Regional Directorate "Road Transport Administration" - Ruse, related to road traffic safety. Data were obtained on the unevenness of the number of acts drawn up to establish an administrative violation by inspectors, the number of acts drawn up under the Road Traffic Act, the number of acts under the Road Transport Act and others. Analyzing this data and taking follow-up actions can improve road safety.

Keywords: Road Safety, Road Transport Administration, Control Activity.

ВЪВЕДЕНИЕ

Проблемите на безопасността по пътищата през последните години са особено актуални в страната ни. Една от причините за това са тежките последици от пътнотранспортните произшествия (Balbuzanov, T., 2019). Въпреки регистрираните положителни тенденции за подобряване на безопасността, задържането на високо ниво на травматизма в България поставя страната далеч от заложените в глобалните, европейските и националните политики цели. През 2022 г. на територията на страната са настъпили 6609 ТПТП, при които са загинали 531 и са ранени 8422 участници в движението по пътищата. От ранените 8422 участници в ТПТП 6656 са леко, а 1766 – тежко ранени (mvr.bg, 2022; State Agency Road Safety, 2020).

За да се осигури висока ефективност и безопасност на автомобилното движение е необходима координирана съвместна работа на много обществени и държавни институции. Една от тези институции е Изпълнителна агенция “Автомобилна администрация” (ИА “АА”). Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерството на транспорта и съобщенията, със седалище в гр. София и с осем регионални дирекции

---

¹ Докладът е представен на пленарната сесия на 27 октомври 2023 в секция УИТСТЛ с оригинално заглавие на български език: ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПРИ АВТОМОБИЛНИТЕ ПРЕВОЗИ, СВЪРЗАНИ С БЕЗОПАСНОСТТА НА ДВИЖЕНИЕТО

"Автомобилна администрация". Във всяка регионална дирекция "Автомобилна администрация" се създават областни отдели за осъществяване на административното обслужване и провеждане на изпити на територията на съответната област на отдела и отдел за осъществяване на контрол на територията на съответната регионална дирекция (ЕА "RTA", 2022, ЕА "RTA" 2023).

Основните задачи на агенцията произтичащи от Закона за автомобилните превози и Закона за движението по пътищата са свързани с осъществяване на контрол и регулация на общественят превоз на пътници и товари, автомобилните превози на опасни товари, техническата изправност на превозните средства, одобряването на превозни средства, придобиването на правоспособност за управление на МПС, повишаване квалификацията на водачите, психологически подбор и др. дейности определени с национални или европейски нормативни документи (ЕА "RTA", 2022).

Част от тези задачи са пряко свързани с безопасността на движението по пътищата. В тази връзка целта на работата е да се изследва контролната дейност на Регионална дирекция "Автомобилна администрация" – Русе и да се установят най-често допусканите нарушения, свързани с безопасността на автомобилното движение.

ИЗЛОЖЕНИЕ

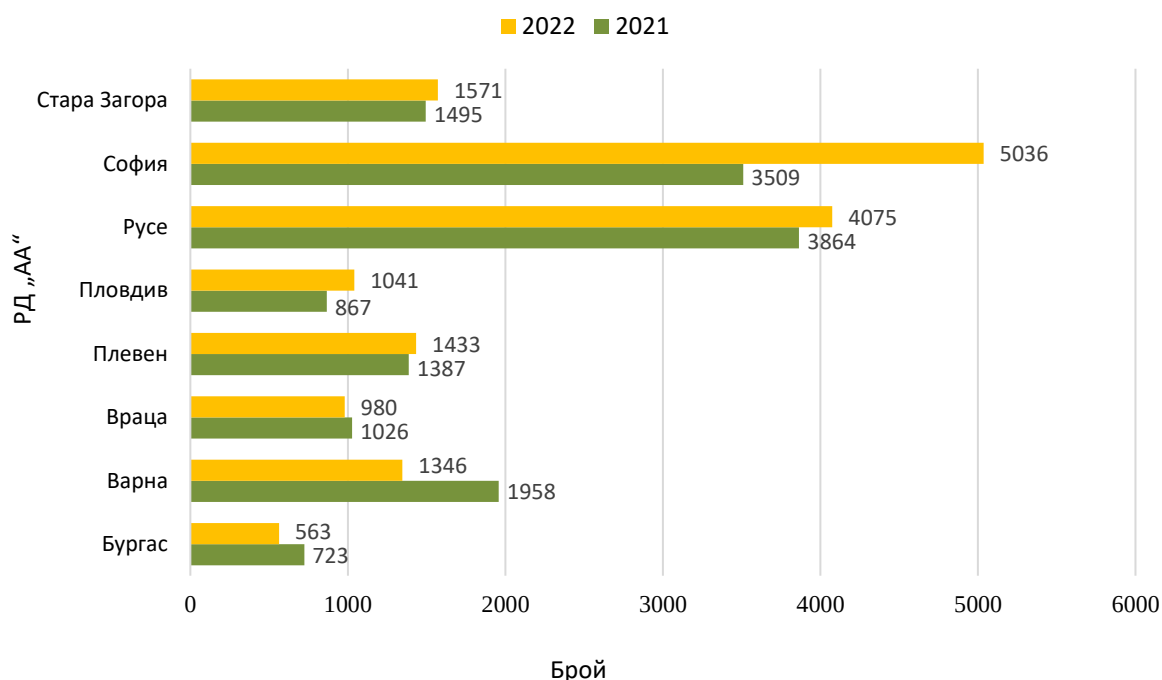
Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" (ИА "АА") осъществява административното обслужване и контрол на вътрешните и международни автомобилни превози на пътници и товари, извършвани от български и чуждестранни превозвачи на територията на Република България. ИА "АА" е създадена със закона за автомобилните превози. Дейността, структурата, организацията на работата и числеността на персонала на Агенцията са определени с Устройствен правилник на ИА "АА". Структурата на агенцията включва финансов контролор, обща и специализирана администрация, организирана в дирекции, които подпомагат изпълнителния директор при осъществяване на правомощията му, осигуряват техническата дейност и административното обслужване на физически и юридически лица.

За повишаване безопасност на движението в автомобилния транспорт се извършва: контрол по спазването на Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR), контрол по състоянието на материалната база и изпълнението на учебните програми в учебните фирми за подготовка на водачи на моторни превозни средства, организиране изпити на водачи, извършващи превоз на опасни товари, и на консултанти по безопасността при превоза на опасни товари, организиране и провеждане на изпити за професионална компетентност на ръководители на транспортна дейност на лица, извършващи обществен превоз на пътници и товари, повишаване качеството на изпитите за проверка на знанията и уменията на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС, подобряване на качеството и ефективността от дейностите на контролно техническите пунктове, намаляване на негативните последици от пътно-транспортните произшествия, чрез по-висока степен на експлоатация на активната и пасивна безопасност на превозните средства, подобряване на условията за движение, повишаване на ефективността на контрола върху спазване на разпоредбите за работно време, прекъсвания, почивки чрез използването на дигитален тахограф, осигуряване на непрекъснат, планомерен, целенасочен, унифициран, прозрачен и действен контрол върху изпълнението на изискванията на нормативната уредба по линията на безопасността на всички субекти на автомобилния транспорт.

От изследваната информация се установява, че за България през 2022 г. преминалите периодичен технически преглед леки автомобили са 94,9 %, съответно 5,1% не са преминали преглед. От тези 5,1% най-голям дял (82,9 %) не преминават периодичен технически преглед поради неплатен данък върху превозното средство. Делът на леките автомобили, които не преминават периодичен технически преглед поради технически неизправности е само 3,2 %, по други причини - 13,9 %.

Установява се също, че броят на кандидатите, които за първи път придобиват правоспособност за управление на МПС за категория през 2022 г. е 55 611. В страната явилите се на теоретичен изпит кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС през 2022 г. са 101 331, а издържалите – 72 222. Това определя 68,4% успеваемост. Явилите се на практически изпит са 120 730, а издържалите – 82 736. Това определя 71,27% успеваемост на практически изпит.

Следва да се отбележи, че през 2022 г. са констатирани общо 185 случая, за които е установено, че водачи извършват превоз на товари с МПС с размери, маса и натоварване на ос, надвишаващи нормите, при извършени 2110 измервания на моторни превозни средства, извършващи превози на товари. За същата година са съставени общо 16094 акта за установяване на административно нарушение (АУАН), което е с 1245 повече в сравнение с 2021 г. (14849 бр.). По регионални дирекции „Автомобилна администрация“ броя на съставените АУАН за 2022 и 2021 г. са представени на фиг. 1.

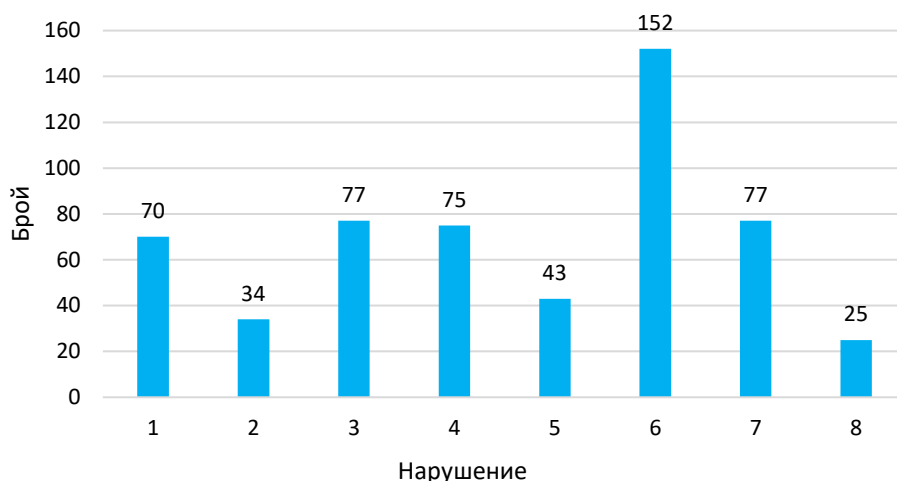
Фиг. 1. Брой съставени АУАН за 2021 и 2022 г.

Прави впечатление че две от регионалните дирекции са с значително по-голям брой съставените АУАН за разглеждания период – Русе и София.

Регионална дирекция „Автомобилна администрация“ – Русе изпълнява обединяващи и координиращи функции по отношение на включените в нея областни отдели- Русе, Силистра, Разград и Търговище.

Общият брой съставените актове за 2020 е 2593 бр., за 2021 е 3831 бр., а за 2022 е 4007 бр. Сравнявайки общия брой на съставените актове за разглеждания период от ОО „АА“ – Русе, се установява ясна тенденция на нарастване. Процентът на нарастване на броя на съставените актове за 2021 спрямо 2020 е 48%, а нарастването за 2022 спрямо 2020 – 55%.

На фиг. 2, 3 и 4 е представена информация за броя на съставените актове от ОО „АА“ – Русе по правно основание на нарушението *Закон за движението по пътищата* за периода 2020 - 2022 г.

Фиг. 2. Брой на актовете по Закон за движението по пътищата, 2020г.

Нарушенията във фиг. 2 са както следва:

1 – чл. 174, ал. 3, т. 4 (Пътните превозни средства подлежат на периодичен преглед за проверка на техническата им изправност, както следва - тролейбусите на всеки 6 месеца);

2 - чл. 139, ал. 1, т. 2 (Пътното превозно средство се движи по пътищата без свидетелство за регистрация на МПС);

3 - чл. 100, ал. 1, т. 1 (Водачът на пътното превозно средство се движи по пътищата без контролен талон към свидетелството си за управление на МПС или без свидетелство за управление на МПС);

4 - чл. 139, ал. 1, т. 1 във връзка с Приложение 5, част 1, т. 1.1.14, буква „а“ от Наредба Н 32 на МТИТС (Пътното превозно средство се движи по пътищата с износени или спукани барабани или дискове на спирачната система);

5 - чл. 139, ал. 1, т. 1 във връзка с Приложение 5, част 1, т. 3.3, буква „б“ от Наредба Н 32 на МТИТС (Пътното превозно средство се движи по пътищата с повредено или счупено огледало за обратно виждане) ;

6 - чл. 139, ал. 1, т. 1 във връзка с Приложение 5, част 1, т. 5.2.3, буква „г“ от Наредба Н 32 на МТИТС (Пътното превозно средство се движи по пътищата със сериозна повреда или срязана гума);

7 - чл. 139, ал. 1, т. 1 във връзка с Приложение 5, част 1, т. 3.2, буква „а“ от Наредба Н 32 на МТИТС (Пътното превозно средство се движи по пътищата с пукнато или променливо цвета си предно стъкло);

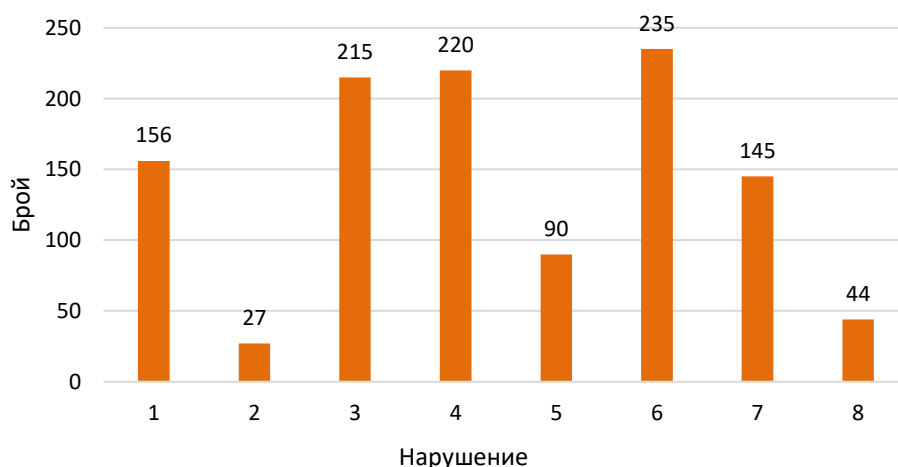
8 - чл. 139, ал. 1, т. 1 във връзка с Приложение 5, част 1, т. 5.2.3, буква „д“ от Наредба Н 32 на МТИТС (Пътното превозно средство се движи по пътищата с дълбочина на протектора на гумата, която не съответства с изискванията или липсва укрепителен елемент на колелото - гайка).

Броят на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за движението по пътищата за 2020 г. е 746. Изследваните са 553, което е 74%. Останалите категории са под 25 броя на нарушение.

Фиг. 3. Брой на актовете по Закон за движението по пътищата, 2021г.

Нарушенията във фиг. 3. за 2021 са с легенда, като на предходната. Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за движението по пътищата за 2021 г. е 1261. Изследваните са 971, което е 77%.

Фиг. 4. Брой на актовете по Закон за движението по пътищата, 2022г.

Нарушенията във фиг. 4. за 2022 г са с легенда, като на 2020 г. Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за движението по пътищата за 2022 г. е 1413. Изследваните са 1132, което е 80%.

На фиг. 5, 6 и 7 е представена информация от ОО „АА“ – Русе за броя на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за автомобилните превози за 2020, 2021 и 2022 г. Нарушенията в посочените фигури са със значение както следва:

1 – чл. 91в, т. 2 (Превозвачът не представя информация, извлечена от паметта на дигиталния тахограф и от картата на водача);

2 - чл. 24, ал. 1 (Таксиметров превоз на пътници с автомобил, за който няма издадено разрешение от съответната община);

3 - чл. 7а, ал. 2, пр. 3 (Превозвачът извършва превози с водачи, неотговарящи на изискванията за психологическа годност);

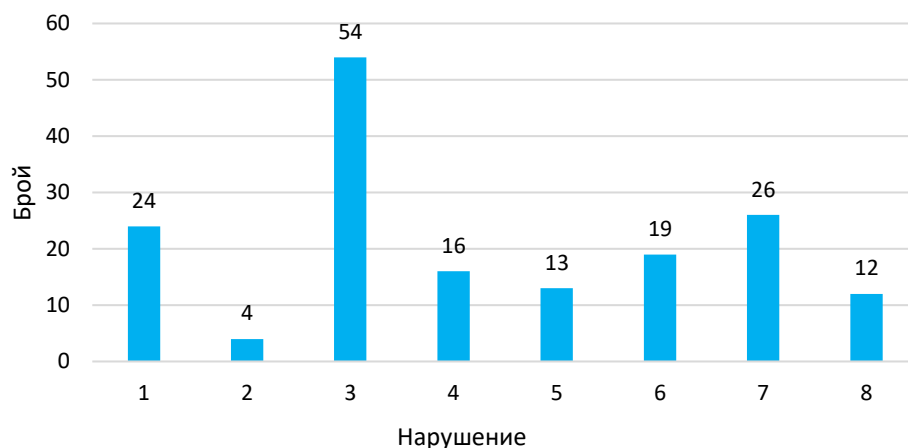
4 - чл. 76, ал. 1, изр. 1 (Превозвачът извършва превози с водачи, които не притежават карта квалификация);

5 - чл. 91б, ал. 1, т. 1 (Превозвачите и собственици на автогари не предоставят за проверка на контролните органи всички документи, свързани с превозите на пътници и товари);

6 - чл. 104з, ал. 5, предл. 2 (Превозвачът извършва превози без лиценз на общността – МПС с чужда регистрация);

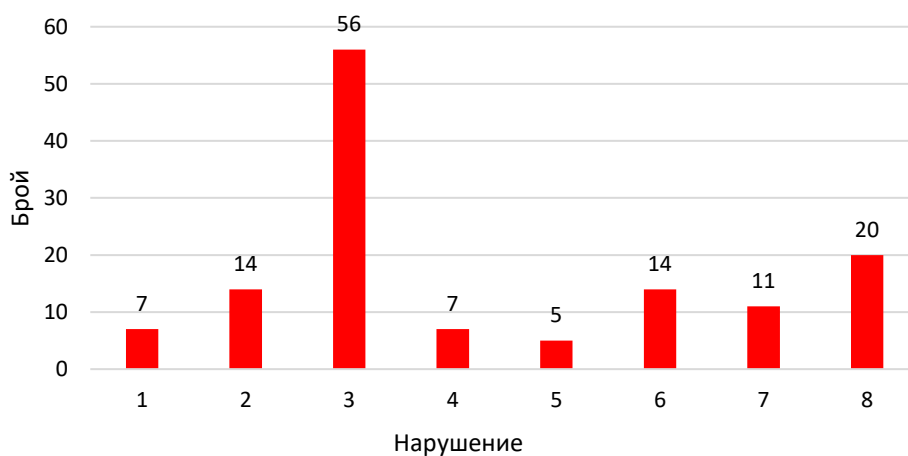
7 - чл. 96г, ал. 1, предл. 1 (Превозвачът допуска водач да извършва превоз, който не отговаря на изискванията на този закон- без карта квалификация, психологическа годност и др.);

8 - чл. 6, ал. 1, изр. 1 (Нерегламентиран превоз на пътници – превозвача е без лиценз).

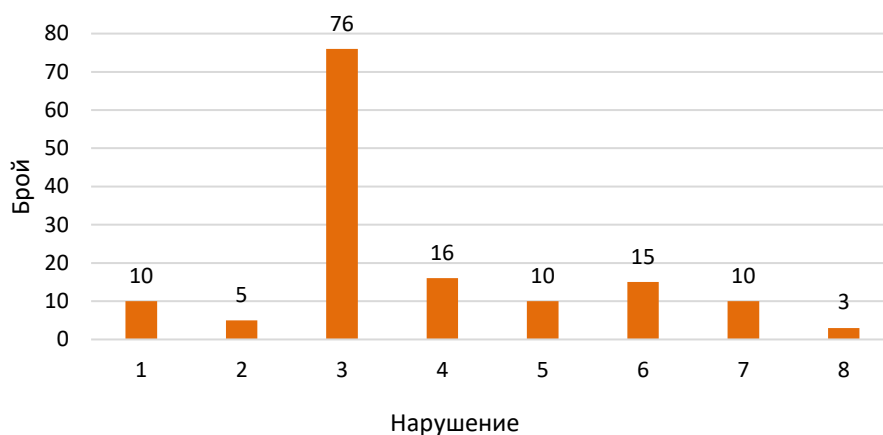
Фиг. 5. Брой на актовете по Закон за автомобилните превози, 2020г.

Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за автомобилните превози за 2020 г. е 248. Изследваните графично са 168.

Фиг. 6. Брой на актовете по Закон за автомобилните превози, 2021г.

Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за автомобилните превози за 2021 г. е 229. Изследваните графично са 134.

Фиг. 7. Брой на актовете по Закон за автомобилните превози, 2022г.

Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за автомобилните превози за 2022 г. е 262. Изследваните графично са 145.

По правно основание на нарушението Регламент 561/06 за 2020 г. най-голям брой актове – 53 са за нарушение, касаещо превозвача, който не осигурява записаната информация от тахографите и картите на водачите. На второ място 37 броя са за нарушение, касаещо използване на намалена дневна почивка от 9 последователни часа. На трето – 18 броя за нарушение, касаещо управление без прекъсване над 4 часа и половина.

За 2021 г. най-голям брой актове - 38 са за нарушение, касаещо управление без прекъсване над 4 часа и половина. На второ място 35 броя са за нарушение, касаещо използване на намалена дневна почивка от 9 последователни часа. На трето – 24 броя за нарушение, касаещо превозвача, който не организира работата на водачите по такъв начин, че да са в състояние да спазват регламента.

За 2022 г. най-голям брой актове – 35 са за нарушение, касаещо използване на намалена дневна почивка от 9 последователни часа. На второ място 24 броя са за нарушение, касаещо използване на нормална дневна почивка от най-малко 11 часа. На трето – 16 броя за нарушение, касаещо превозвача, който не организира работата на водачите по такъв начин, че да са в състояние да спазват регламента.

По правно основание на нарушението Регламент (ЕС) 165/2014 за 2020 г. най-голям брой актове – 71 са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане ръчно на данни, когато е бил извън превозното средство и не използвал монтирания тахограф. На второ място - 46 броя са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане символа на държавата при започване и приключване на работа. На трето – 38 броя за нарушение, касаещо неправилното използване на превключващият механизъм на тахографа.

За 2021 г. най-голям брой актове - 233 са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане ръчно на данни, когато е бил извън превозното средство и не използвал монтирания тахограф. На второ място - 100 броя са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане символа на държавата при започване и приключване на работа. На трето – 63 броя за нарушение, касаещо използване на тахографски лист за по-дълъг период от разрешените 24 часа.

За 2022 г. най-голям брой актове – 231 са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане ръчно на данни, когато е бил извън превозното средство и не използвал монтирания тахограф. На второ място 54 броя са за нарушение, касаещо пропуск на водача за въвеждане символа на държавата при започване и приключване на работа. На трето – 45 броя за нарушение, касаещо използване на тахографски лист за по-дълъг период от разрешените 24 часа.

Докладът отразява резултати от работата по проект № 2023 - ФТ - 01, финансиран от фонд „Научни изследвания“ на Русенския университет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2022 г. на територията на страната са настъпили 6609 тежки ПТП, при които са загинали 531 и са ранени 8422 участници в движението по пътищата.

Установява се, че през 2022 г. за България 94,9 % от леките автомобили са преминали периодичен технически преглед, съответно 5,1% не са преминали преглед. От тези 5,1% най-голям дял (82,9 %) не преминават периодичен технически преглед поради неплатен данък върху превозното средство, поради технически неизправности делът е само 3,2 %, а по други причини - 13,9 %.

За Регионална дирекция "Автомобилна администрация" – Русе общият брой на съставените актове за 2020 е 2593 бр., за 2021 е 3831 бр., а за 2022 е 4007 бр. Установява се ясна тенденция на нарастване на броя на съставените актове по години за изследвания период. Процентът на нарастване за 2021 спрямо 2020 е 48%, а нарастването за 2022 спрямо 2020 – 55%.

Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за движението по пътищата за 2022 г. е 1413. Най-голям брой 235 са за сериозна повреда или срязана гума.

Общият брой на съставените актове по правно основание на нарушението Закон за автомобилните превози за 2022 г. е 262. Най-голям брой 56 са за превози с водачи, неотговарящи на изискванията за психологическа годност.

По правно основание на нарушението Регламент 561/06 за 2022 г., най-голям брой актове – 35 са за нарушение, касаещо използване на намалена дневна почивка от 9 последователни часа.

По правно основание на нарушението Регламент (ЕС) 165/2014 за 2022 г., най-голям брой актове – 231 са за нарушение, касаещо пропуск на водача за ръчно въвеждане на данни, когато е бил извън превозното средство и неизползване на монтирания тахограф.

REFERENCES

Balbuzanov, T., & Evstatiev, B. (2019). Pedestrian presence detection system based on image processing, *IEEE 25th International symposium for design and technology in electronic packaging*, pp. 110-113.

Balbuzanov, T. (2019). Methods to reduce the number of incidents with vulnerable road users. *Proceedings of University of Ruse*, volume 58, book 4, pp. 129 – 135.

State Agency Road Safeti (2020). National Strategy 2021-2030 for road safety in the Republic of Bulgaria.

<https://rta.government.bg/>. Ministry of Transport and Communications - Executive Agency "Road Transport Administration", 2023 (EA "RTA", 2023).

<https://rta.government.bg/upload/9928/godishen-doklad-2022.pdf>. Annual report on the activities of the Executive Agency "Road Transport Administration" in 2022. (EA "RTA", 2022)

<https://www.mvr.bg>. Ministry of Interior. Statistical data.